

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

การวิเคราะห์สถานการณ์การบริหารความเสี่ยงในหน่วยให้ยาเคมีบำบัดผู้ป่วยนอก
โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

จีระกูด ต้นวัฒนากูด

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เมษายน 2555

การวิเคราะห์สถานการณ์การบริหารความเสี่ยงในหน่วยให้ยาเคมีบำบัดผู้ป่วยนอก
โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

จิระกูด ต้นวัฒนากุล

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เมษายน ๒๕๕๕

การวิเคราะห์สถานการณ์การบริหารความเสี่ยงในหน่วยให้ยาเคมีบำบัดผู้ป่วยนอก
โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

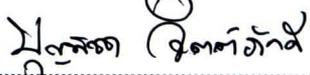
จีระกูด ต้นวัฒนากุล

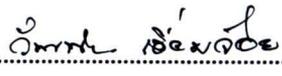
การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

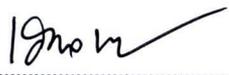
..... ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพชรสุนีย์ ทังเจริญกุล

..... กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. เรมवल นันท์สุภวัฒน์

..... กรรมการ
อาจารย์ ดร. บุญพิชชา จิตต์ภักดี

..... กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ เอี่ยมจ้อย

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
รองศาสตราจารย์ ดร. เรมवल นันท์สุภวัฒน์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
อาจารย์ ดร. บุญพิชชา จิตต์ภักดี

19 เมษายน 2555

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร. เรมवल นันท์ศุภวัฒน์ และอาจารย์ ดร. บุญพิชชา จิตต์ภักดี อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ข้อคิดเห็น และช่วยตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆของการค้นคว้าแบบอิสระในทุกขั้นตอน ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษามาโดยตลอด ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทความรู้อันมีค่ายิ่งในระหว่างการศึกษา ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการการสอบทุกท่านที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ และตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณคณบดีคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ อาจารย์แพทย์ภาควิชาอายุรศาสตร์ หน่วยมะเร็งวิทยา โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล รองหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล หัวหน้างานการพยาบาลผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยฉุกเฉิน ผู้ตรวจการพยาบาล งานการพยาบาลผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยฉุกเฉิน และขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านรวมทั้งบุคลากรในหน่วยให้ยาเคมีบำบัดผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ที่กรุณาให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุน และอำนวยความสะดวก ทำให้การค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ท้ายสุดนี้ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณบุพการี ญาติพี่น้อง เพื่อนๆ ร่วมสาขาวิชาการบริหารการพยาบาลทุกคนที่ให้การสนับสนุน และกำลังใจผู้ศึกษาสามารถดำเนินการค้นคว้าแบบอิสระได้สำเร็จ คุณค่า และประโยชน์อันเกิดจากการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ขอมอบแด่ บุพการี คณาจารย์ ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนทำให้การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ทั้งที่กล่าวถึง และไม่ได้กล่าวถึง

จิระกฤษณ์ ตันวัฒนาภู

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การวิเคราะห์สถานการณ์การบริหารความเสี่ยงในหน่วยให้ยาเคมี
บำบัดผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

ผู้เขียน นางสาวจิระกุล ตันวัฒนากุล

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพยาบาล)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร.เรมวดี นันทสุภวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
อาจารย์ ดร.บุญพิชชา จิตต์ภักดี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

250655

วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาสถานการณ์การบริหารความเสี่ยง และแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงในหน่วยให้ยาเคมีบำบัดผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจงประกอบด้วย แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านมะเร็งจากภาควิชาอายุรศาสตร์ จำนวน 1 คน และบุคลากรทางการพยาบาล จำนวน 13 คน รวบรวมข้อมูลโดยการทบทวนจากเอกสาร ข้อมูลสารสนเทศ การสัมภาษณ์ และประชุมกลุ่มเพื่อระดมสมอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

สถานการณ์การบริหารความเสี่ยงในหน่วยให้ยาเคมีบำบัดผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ อธิบายตามกระบวนการการบริหารความเสี่ยงของอนูวัฒน์ สุภชุติกุล (2543) มีดังต่อไปนี้

1. การค้นหาความเสี่ยง: ความเสี่ยงมีการค้นพบโดยการค้นหาความเสี่ยงทางคลินิกที่สำคัญ 5 อันดับ โรคแรก การเรียนรู้จากประสบการณ์ของหอผู้ป่วยอื่น ข้อร้องเรียน การทบทวนเวชระเบียน และการรายงานอุบัติการณ์และสรุปอุบัติการณ์เป็นรายเดือน
2. การประเมินหรือการวิเคราะห์ความเสี่ยง: ความเสี่ยงมีการประเมิน โดยการประเมินความรุนแรงของเหตุการณ์ การวิเคราะห์หาสาเหตุของเหตุการณ์ และการจัดทำเพิ่มบัญชีรายการความเสี่ยง
3. การดำเนินการจัดการความเสี่ยง: ความเสี่ยงได้รับการจัดการ โดยการป้องกันความเสี่ยง และการควบคุมความเสี่ยง

4. การประเมินผล: ความเสี่ยงได้รับการประเมินโดยการติดตามตัวชี้วัดความเสี่ยง และการประเมินผลการปฏิบัติงาน

ปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในหน่วยให้ยาเคมีบำบัดผู้ป่วยนอก ประกอบด้วย

- 1) การทบทวนเวชระเบียนไม่สม่ำเสมอ
- 2) การรายงานอุบัติการณ์ล่าช้า และการไม่เขียนรายงานอุบัติการณ์
- 3) การขาดประสพการณ์ในการประเมินระดับความรุนแรงของอุบัติการณ์
- 4) การมีความรู้ไม่เพียงพอเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือพัฒนาคุณภาพ
- 5) การขาดการประสานงานร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ
- 6) การสื่อสารไม่เพียงพอ และ
- 7) การขาดการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงประกอบด้วย

- 1) การพัฒนากลยุทธ์เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรพยาบาลได้เขียนรายงานอุบัติการณ์
- 2) การอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรเกี่ยวกับเครื่องมือพัฒนาคุณภาพ
- 3) การประสานงานระหว่างทีมสหสาขาวิชาชีพ
- 4) การพัฒนาการสื่อสารภายในหน่วยงาน และ
- 5) การพัฒนาระบบการติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน

ผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลพื้นฐานของการบริหารความเสี่ยงในหน่วยให้ยาเคมีบำบัดผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ จึงเสนอแนะให้ผู้บริหาร โรงพยาบาลและผู้บริหารทางการแพทย์ควรนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงในหน่วยงานนี้

Independent Study Title Situational Analysis of Risk Management in the Outpatient,
Chemotherapy Unit, Maharaj Nakorn Chiang Mai Hospital

Author Miss Chiragul Tanvattanagul

Degree Master of Nursing Science (Nursing Administration)

Independent Study Advisory Committee

Associate Professor Dr. Raymoul Nantsupawat Advisor

Lecturer Dr. Bunpitcha Chitpakdee Co-advisor

ABSTRACT

250655

This situational analysis study aimed to describe the risk management situation and to explore ways to solve problems related to risk management in the Outpatient Chemotherapy Unit in Maharaj Nakorn Chiang Mai Hospital. The participants included one oncologist, the medical department and 13 nursing personnel who were purposively selected. Data were collected through document review, interviews, and brainstorming. Data were analyzed using content analysis.

The situation of risk management was described in accordance with the risk management process (Supachutikul, 2000) as follows:

1. Risk identification: Risks were identified through learning about the top 5 diseases in the unit, from the experience of other units, patient complaints, reviewing patient profiles, and incident reporting and monthly incident summary reporting.
2. Risk assessment or risk analysis: Risks were assessed by evaluation of severity level of incident, root cause analysis and risk profiling.
3. Action to manage risk: Risks were managed by risk prevention and control of risk.
4. Evaluation: Risks were evaluated by monitoring risk indicators and performance evaluation.

The problems related to risk management included 1) irregular reviews of patient profiles, 2) delay in incident reporting and no incident reports being written, 3) lack of experience in risk assessment, 4) inadequate knowledge regarding tools for quality improvement, 5) lack of coordination within the interdisciplinary team, 6) inadequate communications, and 7) lack of monitoring and evaluating performance systems.

The participants suggested ways for solving problems related to risk management as follows: 1) developing strategies for encouraging nursing personnel to report incidents, 2) educating nursing personnel on the tools for quality improvement, 3) improving coordination with the interdisciplinary team, 4) improving communications in the unit, and 5) developing monitoring and evaluating performance systems.

The findings of this study serve as baseline information for risk management in the Outpatient Chemotherapy Unit in Maharaj Nakorn Chiang Mai Hospital. It is recommended that hospital administrators and nurse administrators use this information to improve the risk management process in this unit.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	6
คำถามการศึกษา	6
ขอบเขตการศึกษา	6
นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง	8
ความหมายของความเสี่ยง	9
ประเภทของความเสี่ยงในโรงพยาบาล	9
ความหมายของการบริหารความเสี่ยง	12
ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารความเสี่ยง	13
กระบวนการบริหารความเสี่ยง	15
เครื่องมือคุณภาพกับการบริหารความเสี่ยง	22
บทบาทผู้บริหารในการบริหารความเสี่ยงในโรงพยาบาล	30
การบริหารความเสี่ยงของโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่	35
การดำเนินงานการบริหารความเสี่ยงของฝ่ายการพยาบาล	37
การบริหารความเสี่ยงในหน่วยให้ยาเคมีบำบัดผู้ป่วยนอก	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3	
วิธีดำเนินการศึกษา	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	50
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	52
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	53
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	53
ขั้นตอนและวิธีการรวบรวมข้อมูล	54
การวิเคราะห์ข้อมูล	55
บทที่ 4	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล	56
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
การอภิปรายผล	89
บทที่ 5	
สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	102
สรุปผลการศึกษา	102
ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้	104
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	105
เอกสารอ้างอิง	106
ภาคผนวก	111
ภาคผนวก ก เอกสารรับรอง โครงการวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์	112
ภาคผนวก ข เอกสารรับรอง โครงการวิจัย คณะแพทยศาสตร์	113
ภาคผนวก ค เอกสารพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง	114
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	117
ภาคผนวก จ ราชานามผู้ทรงคุณวุฒิ	123
ประวัติผู้เขียน	124

ญ

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	เกณฑ์แบ่งระดับอุบัติการณ์ความรุนแรง ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่	42

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 แสดงการจัดการการพยาบาลเพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย	33
2 Flow การรายงานอุบัติการณ์ ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่	41
3 สรุปผลการวิเคราะห์สถานการณ์การบริหารความเสี่ยงหน่วยให้ยาเคมีบำบัด ผู้ป่วยนอก	88